

באַלד קומט שבת

געניטונג-בלעטל 5

ווערטער-רשימה

טייטש	באגריף
Församlingen, substantiv	די קהילה-ות
Fånga in, verb	אַרײַנכאַפֿן
Möjligheten, substantiv	די געלעגנהייטן
Chassiden, substantiv	חסידים
Tjäna, verb	דינען
Förbereda, verb	צוגרייטן
Till... ära	לפְּבוֹד
Våra sabbatsplaner	אונדזערע שבת-פלענער
Fira sabbat	מאַכן שבת
Vi ses snart	מיר זען זיך באַלד
Bära	טראָגן
Påsen, substantiv	דאָס בייטל-עך
Tända, verb	אַנצײַנדן
Missa, verb	פֿאַרפֿעלן
Fredagen, substantiv	דער פֿרייטיק
Sabbaten/lördagen, subst	דער שבת
Igår	נעכטן
Torsdagen, substantiv	דער דאָנערשטיק
Senare	שפּעטער
Tidigare	פֿריער
Tacksam	דאַנקבאַר
Miljön, substantiv	די סביבה-ות
Fira, verb	פּראָוון געפּראָוועט
Vilan, substantiv	דער אָפּרו

ניצלעכע פראזעס

באלד קומט שבת

Snart kommer sabbaten

וויפל איז דער זייגער?

Hur mycket är klockan?

פינף א זייגער

Klockan är fem

א פערטל נאך פינף

Kvart över fem

האלב נאך פינף

Halv sex

א פערטל צו זעקס

Kvart i sex

פונקט אזוי

Precis så

פאר זיך אליין

För sig själv

יעדע איינציקסטע וואך

Varenda vecka

ווען הייבט שבת אן?

När börjar sabbaten?

מע טאר נישט!

Man får inte!

גוט שבת!

Trevlig sabbat!

ס'איז אַ פֿאַרגעניגן

Det är ett nöje

לויט מיין מיינונג

Enligt min mening

איין מאָל אַ וואָך

En gång i veckan

פֿאַרמעסטעניש

וועלכע ווערטער אין דער ווערטער-רשימה זיינען לשון-קדש שטאַמיקע?

Vilka av orden i ordlistan är från loshn-koydesh?

מע טאָר נישט אויף שבת!

לויט די רעליגיעזע געזעצן (הלחה) טאָר מען צום בניישפיל נישט אַרבעטן אויף שבת. אָבער עס זיינען פֿאַראַן אַ סך אַנדערע זאַכן וואָס מע אויך נישט זאָל טאָן אויף שבת. וועלכע?

Enligt de religiösa lagarna (Halacha) får man t ex inte arbeta på sabbaten. Men det finns många andra saker som man inte heller ska ägna sig åt på sabbaten. Vilka?

לייענען	שפילן טעניס	עסן	זינגען	לויפן אַ מאַראַטאָן	טראָגן עפעס אין דרויסן	שלאָפֿן
וואַשן דאָס געוועש	קאָכן	שרייבן	רעדן	קושן זיך מיטן מאַן	נייען אַ העמד	צייכענען אַ בילד
שעפֿשן	שריייען	טאַנצן	אַנציגנדן אַ לאַמפּ	טאָן יאָגאַ	טראַכטן	שפילן
האַבן סעקס	טרעפֿן זיך מיט פֿריינט	קוקן אויף דער טעלעוויזיע	גיין איינקויפֿן	פֿאַרן מיטן אויטאָ	ניצן די מאָבילקע	טאָן גאַרטן-אַרבעט
בויען	רענאָוירן	פֿאַרקויפֿן	באַקן חלה	רעפֿאַרירן	זיין קראַנק	טרינקן וויין

לייען, דיסקוטיר און באַשליס צי מע קען דאָס טאָן אויף שבת, צי נישט.

Läs, diskutera och bestäm om man enligt de religiösa lagarna får göra det på sabbaten eller inte.

שרייב אן אנאָנס פֿאַר אַ שבת-שימחה.

ניץ די ווערטער-רשימה און דיין פֿאַנטאַזיע

די געסט דאַרפֿן וויסן:

ווען: די צייט

ווי: דאָס אָרט

פֿאַר וועמען: פֿרײַנט, שכנים, אַרעמע לײַט, אַלע די וואָס ווילן קומען?

געדענק צו לאָזן וויסן אויב מע זאָל עפעס מיטברענגען אויף דער שימחה אָדער אויב מער נאָר זאָל קומען מיט אַ גוטן געמיט.

Skriv en annons för ett sabbatsfirande.

Använd ordlistan och din fantasi.

Gästerna behöver veta:

När: Tiden

Var: Platsen

För vem: Vänner, grannar, fattiga människor, alla som vill komma?

Kom ihåg att tala om ifall man ska ta med sig något eller om man bara ska komma med ett gott humör.

וויפל איז דער זייגער?

שטעל די זייגערס לויטן אינפֿארמאציע אונטער יעדן זייגער.

Ställ klockorna enligt informationen under varje urtavla.

שבת הייבט אָן זיבן אַ זייגער

מרים עסט האַלב נאָך אַכט

תומאַס שטייט אויף אַ פֿערטל נאָך ניין

מיר טרעפֿן זיך מאָרגן צען מינוט צו צוויי.

קום צוואַנציק מינוט צו צען!

פֿיר אַ זייגער נאָך מאַטאָג ענדיק איך מיין אַרבעט

די שול הייבט אָן 8:30

די שול ענדיקט 15:20

דער טאַטע לייגט זיך שלאָפֿן 23:00

אַסאַציר און זעץ איבער

קלייב אויס פֿינף ווערטער אָדער אויסדרוקן פֿון דער עפיזאָדע און שרײַב זיי אונטן. זעץ איבער אויף ענגליש און פֿאַרגלייך די לשונות.

Välj ut fem ord eller uttryck från avsnittet och skriv dem nedan.
Översätt till engelska och jämför språken.

יידיש	ענגליש
1	
2	
3	
4	
5	

ענלעכקייטן:

(Likheter)

אונטערשיידן:

(Skillnader)

Quiz

1. Williamsburg har en stor chassidisk befolkning, ca
  - a) 170 000.
  - b) 270 000.
  - c) 70 000.
2. Sabbaten börjar alltid på
  - a) Söndagen.
  - b) Lördagen.
  - c) Fredagen.
3. ווּפֿיל איז דער זייגער betyder
  - a) Hur seg är degen?
  - b) Hur mycket är klockan?
  - c) Var är klockan?
4. Williamsburg blev hemort för förintelseöverlevande som för att behålla sin kultur
  - a) Acklimatiserade sig till det amerikanska samhället.
  - b) Isolerade sig.
  - c) Uppmanade till blandäktenskap med andra trosutövare i New York.
5. I Williamsburg är hela samhället organiserat för att tjäna det ortodoxa livet. Den chassidiska församlingen organiserar nästan allt som t ex
  - a) Tidningar, sjuktransporter, skolor och affärer.
  - b) Simundervisning, familjeplanering, morgongymnastik och äktenskapsförmedling.
  - c) Polis, fackförbund och detaljplanering av stadsdelen.

6. För att ingen ska råka missa vilket klockslag sabbaten börjar
- a) Får alla williamsburgs invånare ett sms en kvart innan solen går ned.
  - b) Ljuder shabes-sirenen 15 minuter innan solnedgången.
  - c) Går en shabes-goy runt på gatorna och ropar ” Shabes in fuftsn minut arum!” i en särskild shabes-megafon.
7. מאָרגן איז שבת betyder
- a) Sabbat-morgon.
  - b) Sabbat.
  - c) I morgon är det sabbat.
8. Hur säger man i går på jiddisch?
- a) געסטערן
  - b) לעצטער טאָג
  - c) נעכטן
9. Senare, snart och tidigare heter på jiddisch
- a) מאָנטיק, דינסטיק, מיטוואָך
  - b) נעכטן, מאָרגן, היינט
  - c) שפעטער, באַלד, פֿריער
10. Alla de traditionella välsignelserna och sångerna på shabes är på
- a) פויליש
  - b) העברעיש
  - c) יידיש

Facit

פֿאַרמעסטעניש

די קהילה-ות

חסיד-ים

לפֿבוד

דער שבת

די סבֿיבה-ות

Quiz

1.a

2.c

3.b

4.b

5.a

6.b

7.c

8.c

9.c

10.b

A large rectangular area for writing, featuring horizontal dashed lines. The area is enclosed by a decorative border made of alternating red and blue diagonal stripes.

